

รายงานผลงานเรื่องเต็มการทดลองที่สิ้นสุด

1. ชื่อชุดโครงการวิจัย : วิจัยและพัฒนาไม้ดอกไม้ประดับ
2. โครงการวิจัย : โครงการวิจัยและพัฒนาเฟิน
กิจกรรม : กิจกรรมที่ 1 การอนุรักษ์พันธุกรรมเฟินและสร้างระบบฐานข้อมูล
3. ชื่อการทดลอง (ภาษาไทย) : การทดลองที่ 1.1 การรวบรวมและศึกษาลักษณะทางพันธุกรรมของเฟิน
สกุลต่างๆ

4. คณะผู้ดำเนินงาน

หัวหน้าโครงการวิจัย	นายอนุ สุวรรณโหม	สังกัด	ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่
หัวหน้ากิจกรรมที่ 1	นายวินัย สมประสงค์	สังกัด	สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
หัวหน้าการทดลองที่ 1.1	นายอนุ สุวรรณโหม	สังกัด	ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่
ผู้ร่วมงาน	นางสาวนัตยา คำอำไพ	สังกัด	ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง
	นางเพ็ญลักษณ์ ชูดี	สังกัด	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกาญจนบุรี
	นางสาววิชญา ศรีสุข	สังกัด	ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย
	นางสาววิภาดา แสงสร้อย	สังกัด	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแพร่
	นางเยาวภา เต่าชัยภูมิ	สังกัด	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเพชรบูรณ์

5. บทคัดย่อ

เฟินในประเทศไทยมีอยู่ราว 130 สกุล 671 ชนิด มีการกระจายพันธุ์ทั่วทุกภาคของประเทศไทย ทั้งเฟินเขตร้อน และเฟินเขตหนาว มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง เฟินจึงใช้เป็นตัวชี้วัดความสมบูรณ์ของป่าได้เป็นอย่างดี พื้นที่ส่วนใหญ่ของป่าเมืองไทยซึ่งเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของเฟิน ได้รับผลกระทบจากการบุกรุกทำลายป่า ชนิดและปริมาณของเฟินลดลง การดำเนินการวิจัยในทุกๆ ด้านของเฟินจึงเป็นการแก้ปัญหาลดลงของเฟินในธรรมชาติ และเป็นการหาวิธีการให้เฟินได้รับความนิยมในการปลูกเลี้ยงให้มากขึ้น

ผลการทดลอง รวบรวมพันธุ์เฟินได้จำนวน 7 สกุล 495 ต้น โดยเป็นเฟินชายผ้าสีดาสายพันธุ์แท้จำนวน 18 สกุล 79 ต้น ชายผ้าสีดากลายพันธุ์และลูกผสม จำนวน 11 สกุล 17 ต้น เฟินข้าหลวง จำนวน 6 สกุล 41 ต้น เฟินตัดใบ จำนวน 7 สกุล จำนวน 70 ต้น เฟินต้น จำนวน 1 สกุล 37 ต้น เฟินสาย จำนวน 9 สกุล 102 สาย เฟินก้านดำ จำนวน 25 สกุล จำนวน 127 ต้น และเฟินสกุลอื่นๆ จำนวน 3 สกุล 24 ต้น ได้ทำการบันทึก

การเจริญเติบโต บันทึกภาพถ่ายของเฟินทุกสกุล และได้ออกแบบฟอร์มการเก็บบันทึกลักษณะประจำพันธุ์ของเฟิน
สกุลชายผ้าสีดำ เฟินตัดใบ และเฟินต้นแล้ว

ปัจจุบันยังมีเฟินอีกหลายสกุลที่ยังไม่ได้ทำการเก็บรวบรวมเพื่อศึกษา ทั้งที่มีการนำมาทำการค้าแล้ว
การอนุรักษ์สายพันธุ์เฟินเป็นสิ่งจำเป็นในการทำการวิจัยเพื่อเป็นแหล่งพันธุกรรม ซึ่งจะได้ดำเนินการต่อไป

6. คำนำ

เฟินในประเทศไทยมีอยู่ราว 130 สกุล 671 ชนิด มีการกระจายพันธุ์ทั่วทุกภาคของประเทศไทย ทั้งเฟิน
เขตร้อน และเฟินเขตหนาว เฟินมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง แต่ละชนิดมีความแตกต่างกันด้านลักษณะถิ่นที่
อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม เช่น กลุ่มเฟินดินทนแดด (Terrestrial-Sun-Ferns) เฟินดินชอบร่มเงา (Terrestrial-
Shade-Ferns) เฟินเถาเลื้อย (Climbing Ferns) เฟินเกาะอาศัย (Epiphytes) เฟินผา (Lithophytic Ferns หรือ
Rock Ferns) เฟินน้ำ (Aquatic Ferns) และเฟินภูเขา (Mountain Ferns) เฟินจึงใช้เป็นตัวชี้วัดความสมบูรณ์
ของป่าได้เป็นอย่างดี มีรายงานพื้นที่ส่วนใหญ่ของป่าเมืองไทยซึ่งเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของเฟิน
ได้รับผลกระทบจากการบุกรุกทำลายป่า ชนิดและปริมาณของเฟินลดลง ซึ่งเฟินป่าของไทยที่น่าสนใจมีหลายสกุล
ด้วยกัน ได้แก่ สกุลชายผ้าสีดำ เช่น ชายผ้าสีดำเขากวางตั้ง ชายผ้าสีดำปักซี่ใต้ และชายผ้าสีดำหูช้างไทย ซึ่งเป็น
เฟินประดับที่อยู่ในความนิยมของนักจัดสวน นักสะสม ใช้เป็นไม้ประดับ เฟินบางชนิดมีลักษณะเป็นเถาเลื้อย
คล้ายเถาวัลย์เหินยว ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ เช่น สำหึ่งหรือผักกูดแดง (Stenochlaena) และสกุลย่านลิเภา
(Lygodium) เป็นเฟินที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เป็นหัตถกรรมพื้นบ้าน เฟินบางชนิดมีความแข็งแรงลำต้นสูง
ขนาดใหญ่ คล้ายต้นปาล์ม เช่น สกุลหมัสดำ (Cyatheal) ซึ่งเป็นเฟินกลุ่มพืชดึกดำบรรพ์ เฟินเหล่านี้มีเนื้อไม้เป็น
เส้นใยแข็ง ลำต้นของมันจึงถูกนำมาใช้สำหรับแกะสลัก กระจ่างต้นไม้ ไม้หลัก ภาชนะใส่ของเครื่องใช้ และเป็น
เครื่องปลูก เฟินอีกหลายชนิดให้ใบและยอดอ่อนเป็นอาหารประเภทผักจิ้ม เช่น กูดห้วย กูดน้ำหรือผักกูด หลาย
ชนิดมีการผลิต เพื่อประโยชน์ในเชิงการค้าใช้ทำไม้ตัดใบ เช่น เฟินใบมะขาม เฟินหนั่ง ปี 2550 ใบเฟินมีมูลค่าการ
ส่งออกจัดอยู่ 10 อันดับแรกของการส่งออกไม้ประดับที่ไทยมีการส่งออก 85 ชนิด มีมูลค่าการส่งออก ประมาณ
4 ล้านบาท ดังนั้นเฟินจึงมีประโยชน์หลากหลาย เฟินเป็นพืชที่ผสมพันธุ์ ขยายพันธุ์ยาก ปลูกเลี้ยงยาก เจริญเติบโต
ช้า และต้องการสภาพแวดล้อมจำเพาะ เฟินส่วนใหญ่จึงมีราคาสูง มีปัญหาการลักลอบเฟินจากป่าออกมาเพื่อ
การค้า เนื่องจากเป็นพืชที่กำลังอยู่ในกระแสความนิยมของตลาดโลก ต่างประเทศมีการผลิตในเชิงการค้ามากขึ้น
เช่น เนเธอร์แลนด์ ในขณะที่ประเทศไทยกลุ่มผู้ปลูกเลี้ยงมักนำเข้าเฟินชนิดใหม่จากต่างประเทศ และส่วนใหญ่เก็บ
เกี่ยวผลประโยชน์จากป่าเพื่อการค้า ขาดการวิจัยและพัฒนาโดยเฉพาะจากภาครัฐเพื่อกระตุ้นการผลิต และ
การตลาด ทั้งๆที่ไทยมีความสามารถในการแข่งขัน มีทุนทางทรัพยากรมากมาย มีสภาพแวดล้อมจำเพาะเหมาะสม
กับการผลิตดังนั้นจึงควรเร่งรัดศึกษาทั้งการรวบรวมพันธุ์ การปรับปรุงพันธุ์ การขยายพันธุ์ และการเขตกรรมที่

เหมาะสมสำหรับเฟินในสกุลต่างๆ ที่มีศักยภาพในเชิงการค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้ไทยเป็นผู้นำด้านการผลิตเฟินให้กว้างขวางยิ่งขึ้น สามารถส่งเสริมให้เป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ได้ ดังนั้นควรจะศึกษาเพื่อการอนุรักษ์พันธุ์เฟินและสร้างระบบฐานข้อมูลจากแหล่งต่างๆ การปรับปรุงพันธุ์เฟินลูกผสมที่มีสายพันธุ์ไทยเป็นสายพันธุ์หลัก และศึกษาเทคโนโลยีการผลิตเฟินสกุลต่างๆที่มีศักยภาพในเชิงการค้าต่อไป

7. วิธีดำเนินการ

กิจกรรมที่ 1 การอนุรักษ์พันธุ์กรรมเฟินและสร้างระบบฐานข้อมูล

การทดลองที่ 1.1 การรวบรวมและศึกษาลักษณะทางพันธุกรรมของเฟินสกุลต่างๆ

- วิธีการ

1. รวบรวมเฟินสกุลก้านดำ สกุลชายผ้าสีดา สกุลข้าหลวง สกุลไลโคโปเดียม สกุลไมโครซอเรียม กลุ่มเฟินริบบิ้น กลุ่มเฟินตัดใบ และเฟินต้น

สกุลก้านดำ	ดำเนินการที่ ศวพ. เลย
สกุลชายผ้าสีดา /ข้าหลวง	ดำเนินการที่ ศวส. เชียงราย/ กคพ.
สกุลไลโคโปเดียม /ริบบิ้น	ดำเนินการที่ ศวส. ตรัง
กลุ่มเฟินตัดใบ	ดำเนินการที่ ศวพ. แพร่
ไมโครซอเรียม	ดำเนินการที่ ศวพ. กาญจนบุรี
เฟินต้น	ดำเนินการที่ ศวพ.เพชรบูรณ์

2. ศึกษาลักษณะประจำพันธุ์ ลักษณะทางสัณฐานวิทยา ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ การเจริญเติบโต ข้อดีเด่น ข้อจำกัด และศัตรูที่พบทำลาย ของเฟินแต่ละชนิด

3. ประเมินการใช้ประโยชน์และคุณค่าทางพืชสวน

4. บันทึกข้อมูล ภาพถ่าย และภาพวาด

5. จัดทำระบบฐานข้อมูลเฟิน

- เวลาและสถานที่

ดำเนินการเมื่อ ตุลาคม 2553 - กันยายน 2556

สถานที่

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
 ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่
 ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง
 ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกาญจนบุรี
 ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย
 ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแพร่
 ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเพชรบูรณ์

8. ผลการทดลองและวิจารณ์

กิจกรรมที่ 1 การอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชและสร้างระบบฐานข้อมูล

การทดลองที่ 1.1 การรวบรวมและศึกษาลักษณะทางพันธุกรรมของพืชสกุลต่างๆ

ผลการทดลอง

การรวบรวมและศึกษาลักษณะทางพันธุกรรมของพืชสกุลต่างๆ ได้ทำการรวบรวมพืชสกุลต่างๆ และได้จัดทำแบบฟอร์มการเก็บข้อมูลลักษณะทางพฤกษศาสตร์และลักษณะประจำพันธุ์บางสกุลแล้วคือ ชายผ้าสีดา เฟินตัดใบ และกุดตัน ได้ปลูกเลี้ยงพืชตามแหล่งต่างๆ ดังนี้

สกุล	จำนวนสายพันธุ์	สถานที่ดำเนินงาน
ชายผ้าสีดา <i>Platycirium</i>	29	ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่
ข้าหลวง <i>Asplenium</i>	6	ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่
เฟินตัดใบ	8	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร แพร่
ก้านดำ <i>Adiantum</i>	25	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเลย
<i>Lycopodium</i>	6	ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง
<i>Huperzia</i>	3	ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง
กุดตัน Tree Ferns	37 (ต้น)	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร เพชรบูรณ์
อื่นๆ	3	

ตาราง แสดงชนิดและจำนวนเงินที่ทำการรวบรวมไว้

ลำดับที่	สกุล	ชนิด	จำนวน (ต้น)	หมายเหตุ
	Platycerium			
1		<i>Platycerium Holttumii</i>	3	*
2		<i>Platycerium wallichii</i>	5	*
3		<i>Platycerium coronarium</i>	10	*
4		<i>Platycerium ridleyi</i>	5	*
5		<i>Platycerium alcicorne</i>	2	*
6		<i>Platycerium andinum</i>	2	*
7		<i>Platycerium bifurcutum</i>	20	*
8		<i>Platycerium ellisii</i>	2	*
9		<i>Platycerium elephantotis</i>	4	*
10		<i>Platycerium grande</i>	1	*
11		<i>Platycerium hillii</i>	12	*
12		<i>Platycerium madagascariense</i>		ตาย
13		<i>Platycerium quadridichotomum</i>		ตาย
14		<i>Platycerium stemaria</i>	4	*
15		<i>Platycerium suberbum</i>	2	*
	Platycerium			
16		<i>Platycerium veitchii</i>	1	*
17		<i>Platycerium wandae</i>	3	*
18		<i>Platycerium willinckii</i>	3	*
19		<i>Platycerium african oddity</i>	2	*
20		Platycerium Delight	1	*
21		Platycerium Mrs.D	1	*
22		Platycerium German	1	*
23		Platycerium Diversifolium	2	*
24		Platycerium Panama	2	*
25		Platycerium Blue boy	2	*
26		Platycerium Micky rainbow	2	*
27		<i>Platycerium Payton</i>	2	*

ลำดับที่	สกุล	ชนิด	จำนวน (ต้น)	หมายเหตุ
28		<i>Platycerium Forgi</i>	1	*
29		<i>Platycerium Mouna loa</i>	1	*
	ข้าหลวง <i>Asplenium</i>			
30		ข้าหลวงราชัญญา	5	
31		ข้าหลวงกลาย	5	
32		ข้าหลวงโอซาก้า	15	
33		ข้าหลวงเคนซอย	5	
34		ข้าหลวงต่างญี่ปุ่นใบแฉก	1	
35		ข้าหลวงหลังลาย <i>Asplenium nidus</i>	10	
	กลุ่มเฟินตัดใบ			
36		บอสตัน <i>Nephrolepis exaltata</i>	10	*
37		เฟินขนนก <i>Adiantum tenerum</i> Sw.var.farleyense(T.Moore) Andre	10	*
38		เกล็ดหอย <i>Nephrolepis cordifolia</i> Presl cv. Duffii	10	*
39		เฟินแก้วปิ่น <i>Microsorium nigrescens</i> (Bl.) Copel.	10	*
40		เฟินเงิน <i>Pteris cretica</i>	10	*
41		เฟินเขากวาง <i>Polypodium polycarpon</i> .	10	*
42		นาคราช <i>Davallia trichomanoides</i> Bl.	10	*
	Tree ferns			
43		เฟินต้น	37	
	เฟินสาย			
44		ช้องนางคลี่ <i>L. phlegmaria</i> L.	45	
45		ช้องนางคลี่ก้านดำ	17	
	เฟินสาย			
46		ช้องนางคลี่ก้านดำแคระ	4	
47		ช้องนางคลี่กระดุกงู	4	
48		ช้องนางคลี่ก้านขาว	9	

ลำดับที่	สกุล	ชนิด	จำนวน (ต้น)	หมายเหตุ
49		ช้องนางคลี่มาเลย์	11	
50		ช้องบลู <i>L. dalhousianum</i> Spring.	4	
51		ยมโดย <i>L. mummularifolium</i> Blume.	8	
52		สร้อยนางกรอง <i>H. carinata</i>	12	
53		สร้อยสิงห์ <i>H. squarrosom</i>	15	
54		แววปีกแมลงทับ <i>M. thailandicum</i>	8	
	อื่นๆ			
55		กิบแรด	10	
56		กูดอ้ายหมี่	6	
57		เฟินแม่ไต้หวัน	8	

หมายเหตุ * ได้ทำการจัดทำแบบบันทึกลักษณะประจำพันธุ์และได้เก็บข้อมูล

9. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

การทดลองเรื่องการอนุรักษ์พันธุกรรมเฟินและสร้างระบบฐานข้อมูล เริ่มการทดลองในปีงบประมาณ 2554 ซึ่งค่อนข้างที่จะเป็นเรื่องใหม่ของนักวิชาการที่รับผิดชอบเนื่องจากเฟินเป็นพืชที่เลี้ยงค่อนข้างยาก มีข้อจำกัดหลายอย่าง ในการรวบรวม การดูแลรักษา ให้เฟินไม่ตาย จากการทดลองที่ใช้เวลา 3 ปีทำให้นักวิชาการที่รับผิดชอบเริ่มเรียนรู้ และสามารถที่จะปลูกเลี้ยงเฟินได้แต่ละสกุล ทำการรวบรวมและเริ่มจัดทำแบบบันทึกลักษณะทางด้านต่างๆ ของเฟินได้ซึ่งเฟินแต่ละสกุลมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ทำให้การจัดทำแบบบันทึกยังต้องมีการพัฒนาขึ้นอีกตามประสบการณ์ของผู้รับผิดชอบ การรวบรวมเฟินนั้นทำให้เรามีแหล่งพันธุกรรม ที่จะต่อยอดในการวิจัยในเชิงลึกขึ้นอีกได้

10. เอกสารอ้างอิง

วินัย สมประสงค์ และคณะ. 2547. การศึกษาและรวบรวมเฟินแลพีชวงศ์ใกล้เคียงในอุทยานแห่งชาติภูเวียง

จังหวัดขอนแก่น. วารสารวิชาการเกษตร ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 หน้า 96-109

อทิพัฒน์ บุญเพิ่มราศี. 2549. การพัฒนาสายพันธุ์เฟินในประเทศไทยและเฟินลูกผสมสายพันธุ์ใหม่

“ รัศมีโชติ ” Available : [http:// www.thaigreenagro.com/article.aspx](http://www.thaigreenagro.com/article.aspx).

ภัทรา แสงदानุช, และวีระ โดแวนเวีย. 2549. ปลูกเฟินอย่างมืออาชีพ. บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์

พับลิชชิ่ง. 2549 159 หน้า.

นิรนาม1. 2552. <http://www.geocities.com/fernthai274/page4.html> .13/8/2552.

อทิพัฒน์ บุญเพิ่มราศี. 2549. การพัฒนาสายพันธุ์เฟินในประเทศไทยและเฟินลูกผสมสายพันธุ์ใหม่ “ รัศมีโชติ ”

Available : [http:// www.thaigreenagro.com/article.aspx](http://www.thaigreenagro.com/article.aspx).

11. ภาคผนวก

การจำแนกชนิดของเฟินในสกุลชายผ้าสีดา

เฟินสกุลชายผ้าสีดา นักพฤกษศาสตร์บันทึกไว้มี 18 ชนิด อยู่ในออสเตรเลียและอินโดนีเซียมี 5 ชนิด, ในทวีปอาฟริกา 3 ชนิด, บนเกาะมาดากัสกา 4 ชนิด, ในเอเชีย มี 6 ชนิด และอเมริกากลาง มี 1ชนิด สำหรับในประเทศไทยพบ 4 ชนิด

ตารางแสดงการจำแนกชนิดของเฟินในสกุลชายผ้าสีดา

ชนิด	ลักษณะประจำชนิด
<i>Platycterium alcicorne</i> 	ลักษณะทั่วไป : เป็นเฟินเกาะอาศัย ขนาดกลาง เหง้าเลื้อยสั้น ฝังตัวอยู่ในระบบรากและใบกาบที่ห่อหุ้ม โผล่ออกมาเฉพาะปลายยอด ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 ซม. ปกคลุมด้วยเกล็ดรูปปลีมนแคบ สีน้ำตาล สามารถสร้างตาหน่อใหม่ที่ปลายราก
<i>Platycterium andinum</i> 	ลักษณะทั่วไป : ทรงพุ่มต้น ผอม สูง สีเขียวอ่อนกว่า <i>Platycterium</i> ชนิดอื่น ทั้งทั้งต้นปกคลุมด้วยขนละเอียดสีขาวนวลสามารถเกิดหน่อต้นใหม่ที่ปลายรากทางด้านข้างของต้นจนล้อมรอบลำต้นไม้ หรือที่เกาะอาศัย

ชนิด	ลักษณะประจำชนิด
<p data-bbox="183 313 502 347"><i>Platycerium bifurcatum</i></p> 	<p data-bbox="694 302 1444 739">ลักษณะทั่วไป : ลำต้นเหง้าเป็นแท่งเลื้อยสั้น มีเกล็ดปกคลุมเหง้า เกล็ดที่เหง้า รูปยาวถึงรูปหอก สีน้ำตาลอ่อนถึงเข้ม ช่วงกลางเกล็ดมีแถบสีน้ำตาลเข้มไปเกือบถึงส่วนปลายของเกล็ด ขอบของเกล็ดเป็นแฉกเรียวยาวหรือขนยาว สีเขียวเมื่อยังอ่อน และเป็นสีน้ำตาลเมื่อแก่ มีรากออกจากเหง้าตลอดความยาว เมื่อปลายรากเจริญจนพ้นออกมาสัมผัสอากาศและแสงสามารถสร้างตาต้นอ่อนใหม่ได้ ทำให้เกิดเป็นกลุ่มหลายต้นอาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อนใหญ่โตได้ในกรณีที่มียุวมามากๆ</p>
<p data-bbox="183 873 502 907"><i>Platycerium coronarium</i></p> 	<p data-bbox="694 862 1444 1075">ลักษณะทั่วไป : ทั่วทั้งต้นสีเขียวอมเหลือง ลำต้นเป็นเหง้าเลื้อยปลายยอดเหง้าปกคลุมด้วยเกล็ดเป็นแผ่นบาง สีน้ำตาล เจริญเติบโตออกใบใหม่ตลอดทั้งปี และโตเร็วมาก หากได้รับแสงและความชุ่มชื้นสม่ำเสมอ เหง้าสามารถแตกกิ่งตายอดใหม่ได้</p>
<p data-bbox="183 1489 518 1523"><i>Platycerium elephantotis</i></p> 	<p data-bbox="694 1478 1444 1803">ลักษณะทั่วไป : เป็นเฟินชายผ้าสีดาขนาดใหญ่ เหง้าขนาด 1 ซม. ปกคลุมด้วยเกล็ดรูปลิ้น ยาว 1.5 .ม. เกล็ดสีน้ำตาล แถบกลางสีดำ ทั่วทั้งต้นมีขนอ่อนปกคลุม สีเขียวอ่อน หรือเขียวอมเหลือง ในหน้าแล้ง มักพักตัว แม้ใบจะยังเขียวสด แต่การเจริญเติบโตช้าหรือไม่ออกใบใหม่ ต้นโตเต็มที่สามารถสร้างต้นอ่อนใหม่ที่ปลายราก</p>

ชนิด	ลักษณะประจำชนิด
<p><i>Platycerium ellisii</i></p> 	<p>ลักษณะทั่วไป : ขนาดเล็ก-กลาง เหง้าลำต้นเลื้อยสั้นใบออกถี่ เหง้ามีเกล็ดปกคลุมแน่น เกล็ดรูปหอก เรียว ปลายแหลม สีฟางถึงสีน้ำตาลเข้ม ช่วงกลางเป็นแถบสีดำ มีขนสีขาวๆ ยาวได้ถึง 5 มม. เหง้ามีระบบรากสั้น และระบบรากอยู่ต้นใกล้กับตายอด ทิวทั้งต้นสีเขียวอมเหลือง ผิวเป็นเงามัน แทบไม่เห็นขน (รูปดาว stellate) เมื่อโตเต็มที่สามารถแตกหน่อต้นอ่อนที่ปลายรากได้</p>
<p><i>Platycerium grande</i></p> 	<p>ลักษณะทั่วไป : เป็นเฟินขนาดใหญ่ มีเหง้าเป็นแท่งกลมยาว ปลายยอดเหง้าปกคลุมด้วยเกล็ดสีน้ำตาลแดง ตัวเหง้าฝังจมอยู่ในระบบรากและใบกาบเก่าที่ซ้อนทับกัน</p>
<p><i>Platycerium hillii</i></p> 	<p>ลักษณะทั่วไป : เป็นเฟินเกาะอาศัยขนาดกลาง เหง้าเป็นแท่งสั้นขนาดเล็ก ปกคลุมด้วยเกล็ดผอมเรียวยาวและโค้งแบบเคียว สามารถแตกหน่อใหม่ที่ปลายราก และเจริญเป็นกลุ่ม</p>
<p><i>Platycerium holttumii</i></p> 	<p>ลักษณะทั่วไป : ทิวทั้งต้นสีเขียวปนน้ำเงิน มีขนนวลขาวปกคลุมทั่วใบแข็งแรงเป็นมัน เหมือนหนัง ลำต้นเป็นแท่งเหง้าแบบแท่งดินสอดำฝังตัวอยู่ในระบบรากและใบกาบห่อหุ้ม โผล่ออกมาแต่ตายอด ที่ยอดเหง้าปกคลุมแน่นด้วยเกล็ดยาว รูปขอบขนาน ปลายสอบแหลม เกล็ดมีขนาดใหญ่ได้ถึง 15 x 1.5 มม. ขอบเกล็ดหยักเป็นซี่ฟัน</p>

ชนิด	ลักษณะประจำชนิด

Platycerium madagascariense

ลักษณะใบกาบ : ที่ยับย่นและใบออกซ้อนทับกันแบบนี้ ทำให้ภายในใต้ใบกาบเป็นรูโพรง และ เป็นที่อยู่อาศัยได้ดีของมดและแมลงหลายชนิด ซึ่งเป็นการอยู่อาศัยร่วมกันแบบพึ่งพาและได้ประโยชน์ร่วมกัน

ลักษณะใบชายผ้า : เป็นแผ่นหนาและกว้าง รูปสามเหลี่ยม ปลายแยกเป็นแฉกคู่ช่วงกลางใบ 1-3 ครั้ง แต่แฉกไม่ลึกมากนัก ปลายแฉกมนกลม

Platycerium quadridichotomum

ลักษณะทั่วไป : เกล็ดที่เหง้า รูปหอก ปลายสอบแหลม กลางเกล็ดเป็นแถบสีดำ และมีขนละเอียดและใบเก่าจะแก่เหี่ยวแห้งไป และเข้าสู่สภาวะพักตัวในหน้าแล้ง เป็นเฟินชายผ้าสีดาขนาดกลาง ใบชายผ้าห้อยลง ปลายเป็นแฉก 2 ชั้น หรือปลายใบเป็น 4 แฉก

Platycerium ridleyi

ลักษณะทั่วไป : ลำต้นเป็นเหง้าเป็นแท่ง สั้น ตัวแท่งเหง้ามีใบกาบและระบบรากห่อหุ้มมิด ปลายยอดเหง้ามีเกล็ดสีน้ำตาลปกคลุม เกล็ดเป็นรูปไข่คว่ำปลายมนโคนคอด หรือรูปช้อนปลายมน หรือสอบแคบปลายมน

Platycerium stemaria

ลักษณะทั่วไป : เป็นเฟินชายผ้าสีดาขนาดกลาง เหง้ามีเกล็ดผสม

ชนิด	ลักษณะประจำชนิด
	<p>เรียว รูปหอก ปลายแหลม สีโทนแดง-น้ำตาล ตรงกลางเกล็ดเป็นแถบสีดำ แต่ดำไม่ถึงปลายสุดของเกล็ด ขอบเกล็ดมีขนละเอียดอยู่ประปราย</p>

<p><i>Platycerium superbum</i></p> 	<p>ลักษณะทั่วไป : เป็นเฟินชายผ้าสีดาขนาดใหญ่ เป็นต้นเดี่ยว ไม่แตกหน่อต้นอ่อนใหม่ รูปทรงคล้าย <i>P. holttumii</i>, <i>P. grande</i> และ <i>P. wandae</i></p>
---	--

<p><i>Platycerium veitchii</i></p> 	<p>ลักษณะทั่วไป : เป็นเฟินเกาะอาศัย ขนาดกลาง ลำต้นเหง้าเลื้อยสั้น เกล็ดที่เหง้ามีลักษณะเหมือน ของ <i>P. bifurcatum</i> มีระบบรากจำนวนมากและหนาแน่น เป็นก้อนฟองน้ำ สามารถสร้างหน่อต้นอ่อนใหม่จากปลายราก</p>
--	---

<p><i>Platycerium wallichii</i></p> 	<p>ลักษณะทั่วไป : เป็นเฟินชายผ้าสีดาด้านเดียว ไม่แตกหน่อ มีขนาดกลาง หากอยู่ในป่าธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ อาจพบต้นขนาดใหญ่ได้</p>
---	---

ชนิด	ลักษณะประจำชนิด
	<p>ลำต้นเหง้าเป็นแท่งเลื้อยสั้น ปกคลุมแน่นด้วยเกล็ดแข็ง เกล็ดเป็นเส้นยาว สีน้ำตาลเข้ม บริเวณกลางเกล็ดสีอ่อน ทิวทั้งต้นมีขนนุ่มสั้นทั่วไป ขนสีขาวนวล ใบหนานุ่มมือ เส้นใบปูดนูน มองเห็นได้ชัดเจน</p>
<p><i>Platycerium wabdac</i></p> 	<p>ลักษณะทั่วไป : คล้ายคลึงและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ กระโปรงสีดา <i>P. grande</i>, กระเช้าสีดา <i>P. holttumii</i> และ <i>P. superbum</i> แต่ขนาดของ <i>P. wandae</i> ใหญ่กว่ามาก ในขณะที่ใบชายผ้ามีสัดส่วนสั้น เมื่อเทียบกับขนาดของต้น เป็นเฟินชายผ้าสีดาที่เจริญเติบโตเร็ว ในสภาพแวดล้อมที่มีแสงมาก-ปานกลาง มีความชุ่มชื้นในอากาศสูง ระบบรากมีช่วงแห้งสลับเปียก</p>
<p><i>Platycerium willinckii</i></p> 	<p>ลักษณะทั่วไป : เป็นเฟินขนาดกลาง ทั้งต้นสีเขียวอมเหลืองถึงเขียวเทา ใบหนาเหมือนแผ่นหนัง มีขน(รูปดาว)สีขาวปกคลุมทั่ว แตกหน่อจากปลายราก เจริญจากด้านข้างของใบกาบและเจริญเติบโตอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อนใหญ่</p>